గొప్పవారితో గుసగుసలు

వేములవాడ భీమకవి

కీ॥ శే॥ శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

(ద్రాక్షారామం, గోదావరీ తీరం; ఇసుకపట్టుమీద ఆసీనుడై విచారిస్తూ వున్న భీమకవి; నమస్కరిస్తూ నేను.)

నేను : భీమకవిగారూ, నమస్కారం.

భీ : బ్రహ్మార్పణమస్తు-ఎవరు నీవు.

నే : బ్రాహ్మణ్ణి.

భీ : కూర్చో. (నేను దగ్గరగా కూర్చున్నాను) ఏం పనిమీద వచ్చావ్. నీ వైఖరిచూస్తే నీవు ఏదో కోరికతో వచ్చినట్లుందిలే.

నే : నాకు గొప్పవాళ్లను చూచి వారితో మాట్లాడాలంటే వుత్సాహం. అందుకనివచ్చా.

భీ : సరే మాట్లాడవచ్చుకాని, నా బూడిదె, నేనేం గొప్పవాణ్ణి.

నే : అదేమండీ అట్లాగంటారు ? ఆంధ్ర లోకమంతా మీపేరంటే నాలిపోతూంటే !

భీ : అది నాచావు కొచ్చింది. ఈ ఉదయమే స్వర్గంనుంచి వచ్చా. అక్కడికి ఎన్నడు వెళ్లేవాణ్ణిగాను. నిన్న సాయంత్రం స్నానం చేదామని ఆకాశగంగకెళ్లా. అక్కడికి మన ఆంధ్ర కవులు కొందరొచ్చారు. మనవాండ్లేకదా నని చేరబోయా. పోతే ఆ దిక్కుమాలినవాండ్లంతా దూరంగా పోవడ మారంభించారు. ఏమి టబ్బా అని మళ్ళీ సమీపించా; మళ్ళీ అంతే. ఈ విధంగా కొంతసేపు సాగింతర్వాత ప్రాణం విసిగి 'ఏమిటిరో యిది! నేను బ్రాహ్మణ్ణే, ఛండాలుణ్ణికానన్నా.' దానికి వాళ్లల్లో నొకత్త్యష్టి) అంటాడు 'నీవు తిట్టికవివి దూరంగా వుండుము...పోయి తెల్లవారుఝామున బయలుదేరి స్వర్గానుంచేరా. ఇక్కడ భీమేశ్వరుణ్ణి కనుకుని 'నీ మొగముంటా, యిదేం గ్రహచారం, యిందుకా నన్ను కన్నా'వని నాలుగు తిట్టామని. అభ్యాసదోషంచేత ఈ నదిని చూడగానే స్నానం చేద్దామని తోచి ప్రస్తుతం మార్గశ్రాంతి నొందుచున్నా. (కొంచె మండి) తిట్టుకవి నట! దూరంగా వుండాలట ! నా వొళ్ళు మండిపోతూంది.

నే : అవును; మీకు తిట్టుకవులేగా ?

భీ : (కోపంతో) నీకూ పుట్టిందె ఆ రోగం. నా శరీరంతో నా శక్తిపోయిందికాని లేకుంటే నిన్ను పొడిచేయ్యవాణ్ణి.

నే : అయితే కోప్పడితే యెట్లాగండీ. ఆంధ్ర లోకమంతా యిచ్చిన బిరుదు నువ్వు...దీసుకుందా మంటే ...తుందా.

భీ : (కోపంతో) ఊడదీసుకుందామంటే ఊడుతుందా ! ఓరి నిర్భాగ్యుడా మోదర ...మణి. తిట్టుకవేమిట్రా ! నేను మటుకు కవిని కానట్రా ? నేం జెప్పింది కవిత్వం కాదట్రా ? అది లక్షణయుక్తంగా లేదట్రా? దాన్లో ధారా శుద్ధి లేదట్రా ?

నే : బాధొచ్చిందే ...కోపించకపోంటే యేమైనా అడగొచ్చు ?

భీ : (కొంచెం శాంతించి) అడుగు, ఏ మడుగుతావో అడిగేడు.

నే : మీరు చాటువులుతప్ప మీరు రచించిన గ్రంథ మింకోటైనా వుందా.

భీ : (...కోపంతో, ఆశ్చర్యంతో) ...తెలీదా, నిన్ను గోదావరి ...నీకు ...వాళ్లవ్వతే ...అనడానికి. లేకపోతే అధగిడీ కొడుకులంతా ...నా ...పంపారా భూలోకంలోకి. ...ఒక గ్రంథం ...యెన్నాళ్లు ...మని.

నే : ఏమిటండీ అది ?

భీ : ...మిటా, పేరే విన్నా, నీ...వే అవనిలో మండి...వురా! భీమకవి కృతం రాఘవపాండవీయం ...వినలేదట్రా ?

నే : ...అండీ భీమకవిగారూ ! అది పింగళి సూరనార్యకృతంకాదా !!

భీ : ఏమిటి పింగళి-సూరనార్యకృతమా ! ఆ గడుసుకొండ కొపే...తోచిందా-నిన్న గాక మొన్న పుట్టినవాడికి. వాడు నా గ్రంథ వామ్ని దొంగిలించాడు. అది నేను వ్రాసిందే

నే : అయితే యెక్కడా కనిపించదేమండీ?

భీ : ఎట్లా కనిపిస్తుంది. దాన్నొక కడుపుబ్బు ముండాకొడుకు బొందమీద బొల్లించా.

నే : అ దేమిటండీ, నే నెన్నడూ వినలేదే ?

భీ : వినలా, వినియేడు వినిపిస్తా. నేను పుట్టినప్పట్నుండి యే గనికులో, చిల్లరరాజులో చూచాగాని రాజాధిరాజ సందర్శనం చేయలా. అట్లాటి కోరి కుండని మావూళ్ళో పెద్దవాణ్ణి కణ్ణడిగితే- ఆయనన్నాడు 'నాయనా వట్టి చేతులతో రాజదర్శనం చేయకూడదు. నీవు కవివి కాబట్టి యేదో గ్రంథం వ్రాసి, తీసుకెళ్ళి అంకిత మిస్తానను' అని సలహా యిచ్చాడు. సరే కదా యని, వట్టి గ్రంథం అందమేముంది; అది యెవడయినా వ్రాస్తాడు; ఇతరులు వ్రాయ లేనిదాన్ని వ్రాయాలని పట్టుదలతోచి ఒకవారం రోజులు కష్టపడి భారత రామాయణాలు ప్రతిపద్యంలో వచ్చే రాఘవ పాండవీయాన్ని కూర్చి వెళ్లా ప్రభుదర్శనానికి. ఆయన ఆస్థాన కవి, పండితుడు ఎవడో వున్నాడంటే పూజారి వరంపొందితేగదా దేవుడివరమని వాడింటికెళ్లి, అక్కడే బసచేసి, నాసంగతంతా చెప్పి, గ్రంథం వినిపించా. రెన్నాళ్ళలో విని రాజదర్శనం చేయిస్తానని చెప్పాడు. బహుబాగుందన్నాడు. మర్నాడు నదికిస్నానానికెళ్లి వచ్చా. వచ్చేటప్పటికి నా గ్రంథం కనుపించలా! ఆయన యింట్లో వాండ్లు, ఎవరినడిగినా 'మాకేందెలుసు మే మెరగ' మన్నారు. పోయిందానికి కించపడుతూ వెధవ తెలివి ధారణ పట్టనూడదూ. సరే పడుంటేగా ఆ రాత్రి ఆ స్థానకవి పాలే రొకడొచ్చి రహస్యంగా—'అయ్యా' నా పేరు చెప్పకండి. మా అయ్యగారొక తాటాకు గ్రంథాన్ని కాల్చి గోదారిలో కల్పుతూంటే నా కళ్ళార చూచా నన్నాడు.

నే: ఆ! యెంతపని యెంతపని! (గుండెకొట్టుకొంటూ)

భీ: ఆ మాట వినేటప్పటికి నాకెట్లా వుండి వుంటుందో వూహించుకో. గభాలున లేచెళ్లి, కవిని వాడిపెండ్లాం ముండను లేపి నాకు జరిగిందంతా చెప్పి అప్పుడే లోపల్నుంచి ఉద్భటిల్లి వచ్చిన పద్యం (ఏదో జ్ఞాపకంకూడా లేదు) చెప్పా. దాంతో వాడు ఢమ్మని చచ్చాడు. ఆ కడుపుబ్బు ముండాకొడుకప్పుడేదో గ్రంథం గూడా వ్రాస్తున్నాడట. అది పూర్తికాకుండా చచ్చాడు. ఇక నక్కడుంటే ఆబూగు దక్కదని వెళ్లిపోయినా.

నే: (గుండెకొట్టుకుంటూ) ఆహా! యెంతపని జరిగింది. యెంతపని జరిగింది. దాన్లో ఒక నొక పద్యమైనా జ్ఞాపకంలా.

భీ: జ్ఞాపక లా : నాలేక్క ఎట్లాటిదో, మంచిదైద నా జ్ఞాపకముంచుకుందామని విశ్వ ప్రయత్నంచేసినా జ్ఞాపకముండదు.

నే: పోనియ్యండి. శాంతించండి. మీకా పద్యాలు చెప్పేటప్పుడెట్లా వుంటుందేమిటి.

భీ: నా సంగతంతా విరళంగా జెప్తా విను. నేనెదో విభవముండకు పుట్టానట. అందుకని నన్ను మావూళ్లో వాళ్ళంతా అసహ్యించుకునే వాళ్ళు. నాకు బుద్దొచ్చింతర్వాత ఒక రోజు వాళ్ళనుండి, భీమేశ్వరాలయానికెళ్లి దేవుణ్ణి తిట్టడమారంభిస్తే ఆయన 'ఒరేవ్, నీ వేదం తే అదే తుంది పో' మన్నాడు. జరిగిన అవమానాన్ని సర్వదా మననం చేసుకోవడంతో అందరికి మనస్సులో వుండే కోపం నాకు మొక్కచివర నేర్పడేది. మావూళ్లో నాయిష్టం వచ్చినట్లు శాపనార్థా లారంభించా అవి ఫలిస్తున సరిలేవి. ఘనానివాడి నోరు మంచిది కాదనే కీర్తి నలిదిక్కుల వ్యాపించింది. నే నెక్కడికెళ్ళినా నన్నంతా ఏదుటన్యాయాన్ని భూతాన్ని చూచినట్లు చూచేవాళ్ళు. దాంతో నాకు మరింత మండేది. చెడామడా తిట్టేవాణ్ణి. ఆ తిట్టేటప్పుడు నావొళ్ళు నాకు తెలీదు. మండుతున్నట్లుంటుంది నోటపద్యమేగాని పదం రాదు

నే : అర్థమైంది. అంత తొందర మంచిది కాదు అంటే కరుస్తారుకదా.

భీ : (కూర్చున్న పాళాన్ని మార్చి మండిపడుచు) కరుస్తానా, మరీకరుస్తానా ? ఓరి గాడ్దా-నిన్న విధవముండకు పుట్టానని వూళ్ళో వాళ్లు సహపంక్తికి రానీక ఎక్కడబడితే అక్కడ వెక్కిరించి, సద్బ్రాహ్మణున్ని ఛండాలునివలె చూస్తేనీవుమాత్రం కరలేవ్. ఎదటివాండ్లకు నీతు లెప్పడానికంతా పెద్దలే. తొందరట తొందర !

నే : పోనీ మీ అమ్మగారినే అడిగి కలుక్కోకపోయినారా ? నిజమైతే—

భీ : (మాటనడ్డి-ఒళ్లు గజగజవణుకుతూ) ఓరి పిశాచముండాకొడకా ! నీవు మనిషివా పశువ్వారా! బ్రాహ్మణ్ణంటివే, నీ బ్రాహ్మణ లక్షణ మేమైందిరా? ? కన్నతల్లిదగ్గర కెళ్లి, నీవు నన్నెవరి కన్నావో చెప్తావా చెప్పవా అని అడగ మనడానికి నీకు నోరెట్లా వచ్చిందిరా ఛండాలుడా !

నే : తిట్టి చంపలేదుకదా, మీరు చచ్చింతర్వాత నన్నా మిమ్మల్నలకపోవడం న్యాయం కాదు. మీరు వట్టి తొందరవిందులు కాకపోతే పాప మా కళింగ గంగు నట్లా పకీగ్ను చేస్తారా.

భీ : ఏం ఎందుకుచేయనూ ! కవి అంతవాడు వస్తే దయచేయండంటాడా-ఇప్పుడు సందిగా వుంది, పొండి, మళ్ళీ రాం అంటాడా. నే నగ్రజాతివాణ్ణి, నా కాళ్లు కడిగి నెత్తినజల్లుకోకపోగా అట్లాటి నిరాకరణమా. ఎందుకుచేయనూ, అట్లా అన్నవాళ్ళందర్ని మళ్లీమళ్లీచేస్తా. అయితేనేం. వట్టి బెమ్మిగాణ్ణి మళ్లీ జాలిపలిచి రాజ్యమిచ్చానా లేదా?

నే : తాను బైటికొస్తే నేం కొంపమునుగుతుందో నని ఝుడిసి చస్తూ నింట్లో తే రనిపించిన పోతరాజుగా రెందుకండీ తిట్టి చంపడం-?

భీ : ఒరేవ్, నీవు తెలిసీ తెలీని ఛవటవ్. మధ్యాహ్నమొంటిగంటకు వాడి గుమ్మంముందు చేరాను, యిరవై ఆరు మైళ్ళు నుగ్రప్రయాణంజేసి! తనకంటే ఆ వూళ్లో నాథు దేవడూ లేడూ ! ఎంత రాజై తేమాటుకు - బ్రాహ్మణుకదా అనకుండా యింట్లో హాయిగా పడుకుని లేదని పిస్తాడూ. నీవైతే మహాసహనం చూపించేవాడవు కాబోలు.

నే : (కొంచె మాలోచించి) మిమ్మల్ని యేంలాభంలెండి. మీ కట్లాటి వరమిచ్చిన భీమేశ్వరుణ్ణనాలి.

భీ : నాకదంతా తెలీను. అట్లాటి వర మెందుకిచ్చావని చేతైతే పోయి వాణ్ణే అను.

నే : సరే, వీటికేంగాని; అసలీ తిట్టు కవిత్వం వల్ల లాభ మేమిటండీ.

భీ : అట్లా గడుగు : లాభ మేమిటో చెప్తా పట్టు. అంతకు ముందు దాని తత్త్వాన్ని గ్రహించుకో. తిట్టుకవిత్వం సామాన్యమైందికాదు. దానికీ అన్నిటితోబాటు శాస్త్రముంది. నీ వెప్పుడైనా లక్షణగ్రంథాలు వెలగబెట్టావా ? వాటిలో విషమాక్షర ప్రయోగాలు విషగణ ప్రయోగాలు మొదలైన వున్నాయి తెలుసునా ? వాటి లాభ మేమిటో విను. యుద్ధంలో సైనికులు చచ్చిచెడీ జయం సంపాదించుకొస్తే, ఇండ్లల్లో, పొట్టల్లో నీళ్ళు కదలకుండా బొర్రలు పెంచుకుని కదలకుండా కూర్చున్న పెద్దమ్మలంతా నా జయఫలా లనుభవించారు. అట్లాగే మేము పదతిట్టి భయపెట్టబట్టి, రాజులంతా యేం ప్రయోగం జేస్తారోనని ఝడిసి పారితోషికాలూ, అగ్రహారాలూ, గండపెండేరాలూ ఇప్పుడు మమ్మల్ని చూచి తిట్టుకవులు తిట్టుకవులు అని దూరం దూరంగాపోయే యీ నేత్రభ్యేవు కవిముండాకొడుకులకుముందు బోర్లిస్తే మాకంటే యెవరూ లేరనివిర్రవీగి చస్తున్నారు. ఇది లాభంకాదూ ? మే మా ప్రేతలకు, వేగులవాండ్లం; అంగరక్షకులంమాలో తిట్టి బాగుపడ్డవా డొక్కడూ లేడు.

నే : అట్లా టప్పుడు తిట్టుకవు లని తిట్లు తినడమెందుకండీ ?

భీ : ఎందుకా ? 'పరోపకారార్థ మిదం శరీరం.'

నే : అపకీర్తి తెచ్చే పరోపకార మేం మంచిదండీ.

భీ : ఏం మంచిదా ? రావణాసురుడు నారదుడితో నన్నాట్లు, పుట్టిందానికి కీర్తో, అపకీర్తో రావాలి. కీర్తికి నోచుకోలేదు కాబట్టి, అపకీర్తి వహిస్తాం. ఇక నేను స్వామిని చూడబోవాలి స్నానంజేసి (లేచును).

నే : నేను రావచ్చా?

భీ : రా.

నే : స్వామి సమాధానం బాగుండకపోతే యేం జేస్తారు ?

భీ : ఏం జేస్తానా, నెత్తిన గుద్దేసుకుని యేడుస్తూ స్వర్గాని కెళ్తా.

(నిష్క్రమణం)

ప్రతి తల్లియును ఉడ్‌వర్డ్స్ గ్రైప్‌వాటరు యొక్క శ్రేష్ఠమైన గుణమును ఎరుగుదురు అది బిడ్డలను కాపాడుచున్నది

WOODWARD'S GRIPE WATER

keeps baby well

"పాములతో పోరాడు" గుర్తుగలదే అసలైన వుడ్‌వర్డ్సు గ్రైప్ వాటరు. కాబట్టి తమ బిడ్డల క్షేమం కొరకై తల్లులు దీనిని బాగా గమనించవలెను.

I-WW108-111-TEL W. WOODWARD LTD., LONDON, ENGLAND